

DUURZAAM ONDERNEMEN; ZET JE BEDRIJF OP VOORSPRONG!

ACHTERHOEK
DUURZAAM
VERBOUWEN

Industriële Kring Berkelland
Kennis van ondernemend belang

Duurzame, energieneutrale Achterhoek

Het onderwerp duurzaamheid is zeer actueel. Dat is ondernemers niet ontgaan. Door waarde toe te voegen op sociaal, ecologisch en economisch gebied, spelen zij slim in op de snel veranderende omstandigheden en de toenemende vraag om duurzaam te ondernemen. Daarmee zetten ze zich duurzaam op de kaart, nu en voor de toekomst.

De Achterhoek wil vooroplopen in duurzaam ondernemen. Het doel is om als regio energieneutraal te zijn in 2030. Een simpel doel, maar geen eenvoudige weg. Veel ondernemers willen tegenwoordig aan de slag met duurzaamheid. Net als ondernemersverenigingen, industriële kringen en maatschappelijke partners. Maar waar begin je en hoe pak je het aan?

In deze brochure lees je meer over duurzaam ondernemen. Wat houdt het in? Waarom is het belangrijk? Waar begin je en wat levert het jouw bedrijf op? Je krijgt antwoord op deze vragen en leest over de ervaringen van anderen die je voor gingen. Zoals de ondernemers op Bedrijvenpark Ruurlo, die kennismaakten met onze aanpak en de handige 'Duurzaam Ondernemen en Energiescan' (DOE-scan).

De Stichting Achterhoek Duurzaam Verbouwen (ADV) helpt ondernemers die invulling willen geven aan duurzaam ondernemen. Met informatie, advies en handige tools. Samen met bedrijven en ondernemersverenigingen geeft ADV duurzaam ondernemen en energiebesparing een krachtige impuls. Niet afwachten, maar actief inspelen op kansen en te verwachten ontwikkelingen in de nabije toekomst.

■ DOE mee!

"De pilot in Ruurlo laat zien dat er zowel op korte als op lange termijn rendement te behalen is met de DOE-scan. Belangrijker nog is dat de deelnemers hebben ervaren dat de scan hen een spiegel voorhoudt, waarmee ze hun ondernemerschap kunnen versterken. Er wordt extra waarde gecreëerd door energiebesparing te bekijken vanuit duurzaam en innovatief ondernemen. Het is een eerste stap van de lineaire naar een circulaire economie. Door samenwerking en kennisdeling in zowel de keten, als in de directe omgeving van het bedrijvenpark, versterken we de lokale economie en zorgen we voor meer werkgelegenheid. Kortom, het is een unieke kans voor de toekomst van iedere onderneming en bedrijvenparken als geheel. Doe mee, want het is de beste investering voor het rendement van morgen."

Rinus Smet, Industriële Kring Berkelland
Henk Deunk, Bedrijvenpark Ruurlo

■ Wat houdt duurzaam ondernemen in?

Bedrijven die duurzaam ondernemen, houden rekening met de maatschappelijke, ecologische en economische effecten van hun beslissingen. Zij hanteren een duurzaam verdienmodel, waarmee ze geld verdienen zonder een wissel te trekken op de huidige en toekomstige maatschappij. Duurzame bedrijven bieden producten of diensten aan met een positief effect op energie, grondstoffen, bodem, water, lucht en biodiversiteit.

Door in gesprek te blijven met belanghebbenden en hun omgeving, krijgen duurzame bedrijven inzicht in de gevolgen van hun beslissingen voor anderen. Ze gebruiken dat inzicht om hun koers te verfijnen. Transparantie over de eigen activiteiten hoort daarbij. Bij duurzame bedrijven zit duurzaamheid verankerd in het DNA van hun bedrijfscultuur. Daarmee zijn ze toekomstgericht en onderscheiden ze zich bij hun klanten.

■ Waarom duurzaam ondernemen belangrijk is

Andere tijden vragen om een andere aanpak. De grondstoffen-schaarste vraagt om andere oplossingen, de behoefte aan duurzaamheid vanuit de maatschappij neemt toe. Niet alleen winst maken, maar waarde toevoegen voor de gehele keten. Klanten willen het, partners willen het en slimme technieken maken het mogelijk. Duurzaam ondernemers zetten hun bedrijf op voorsprong.

Bedrijven die duurzaam ondernemen, investeren in hun toekomst en beginnen daar vandaag al mee. Generatiebestendig ondernemen, dat is wat deze bedrijven doen. Duurzaam ondernemen bespaart energie, reduceert CO₂-uitstoot, gaat klimaatverandering tegen, vermindert afval en stimuleert de circulaire economie. Bovendien stimuleert het innovatie omdat bedrijven en organisaties op zoek gaan naar nieuwe producten, markten en bedrijfsmodellen.

"Winstdenken moet om naar betekenisvol en relevant willen zijn. Dat creëert toekomstperspectief voor ons bedrijf. Samenwerken met personeel, de buurt, leveranciers en klanten is daarbij ons uitgangspunt. Bij onze productontwikkeling willen we toewerken naar een circulaire economie. Onze producten komen dan na gebruik bij ons terug en kunnen na revisie opnieuw toegepast worden." **Wybren Jouwsma, Bronkhorst High-Tech**

Raak overtuigd van de voordelen van duurzaam ondernemen voor jouw bedrijf en ga er zelf ook mee aan de slag. Start vandaag nog!

Opdrachtgevers, klanten en werknemers sluiten zich anno nu graag aan bij duurzame bedrijven.

■ Wat levert duurzaam ondernemen op?

Ondernemers weten dat de kosten voor de baten uitgaan. En dat geldt ook voor duurzaam ondernemen. Een investering die je als bedrijf vandaag doet, levert niet altijd direct geld op. Maar soms ook wel. Besparen op energieverbruik bijvoorbeeld, is een snelle manier om kosten te besparen. Dat is natuurlijk mooi meegenomen. Duurzaam ondernemen levert onderscheidend vermogen op ten opzichte van de concurrentie.

Een duurzame uitstraling zorgt voor meer merkbeleving en levert commercieel voordeel op. De voordelen van duurzaam ondernemen blijven niet beperkt tot individuele bedrijven. Ook bedrijvenparken kunnen volop profiteren van een duurzame aanpak. Dat verlaagt de risico's en kosten voor de ondernemers en zorgt ervoor dat vergunningen makkelijker kunnen worden verkregen. Daarnaast vergroot de onafhankelijkheid van energie en grondstoffen, bijvoorbeeld door herverdeling van overschotten energie.

Een collectieve aanpak zorgt voor een aantrekkelijk park waar bedrijven zich graag vestigen, met veel bedrijvigheid, onderlinge kennisdeling, een inspirerende werkomgeving en een goede relatie met de buurt. Een aantrekkelijk bedrijvenpark is laagdrempelig voor startups en door de samenwerking zijn betere marktcondities mogelijk. Samen sta je sterk en succes maakt meer succes.

Ook gemeenten en de provincie Gelderland profiteren van duurzaam ondernemen en de bijbehorende bedrijfsactiviteiten. Een gezond bedrijvenpark met vitale bedrijven zorgt voor arbeidsplaatsen voor mensen die werken en consumeren in de regio. Duurzaam ondernemen bevordert de economische vooruitgang van de Achterhoek.

Met de juiste maatregelen kan een bedrijvenpark, bijvoorbeeld op het gebied van energie, zelfvoorzienend worden.

“Uit de DOE-scan kwam naar voren dat onze gas- en elektra-aansluitingen overgedimensioneerd waren. En dus is de capaciteit teruggebracht. Dat levert direct een forse kostenbesparing op zónder investering. Maar we gaan meer doen, zoals het in delen vervangen van verlichting door LED. Onze accountant richt zich op de beschikbare subsidies voor besparingsmaatregelen en houdt de invoering van deze maatregelen in de gaten. Ook gaan we in overleg met de inkooporganisatie om de duurzaamheid van het assortiment meer aandacht te geven en duurzaamheid op te nemen in de marketing en communicatie.” Hans Tragter, Welkoop

■ Waar begin je als ondernemer?

Ondernemers die overwegen om met duurzaamheid aan de slag te gaan, weten niet altijd hoe en waar te beginnen. Een praktische eerste stap is om te starten met energiebesparing. Maar daarvoor moet je natuurlijk eerst weten waar jouw bedrijf staat en waar kansen voor energiebesparing liggen. Speciaal hiervoor is de DOE-scan ontwikkeld (Duurzaam Ondernemen en Energiescan). Deze handige scan brengt de mate van duurzaam ondernemen en het gehele energieverbruik van de onderneming in kaart, inclusief een beoordeling van de energiecontracten en energiefacturen.

Duurzaam ondernemen start met een overtuiging, een visie van de ondernemer. Maar het is vooral een kwestie van doen.

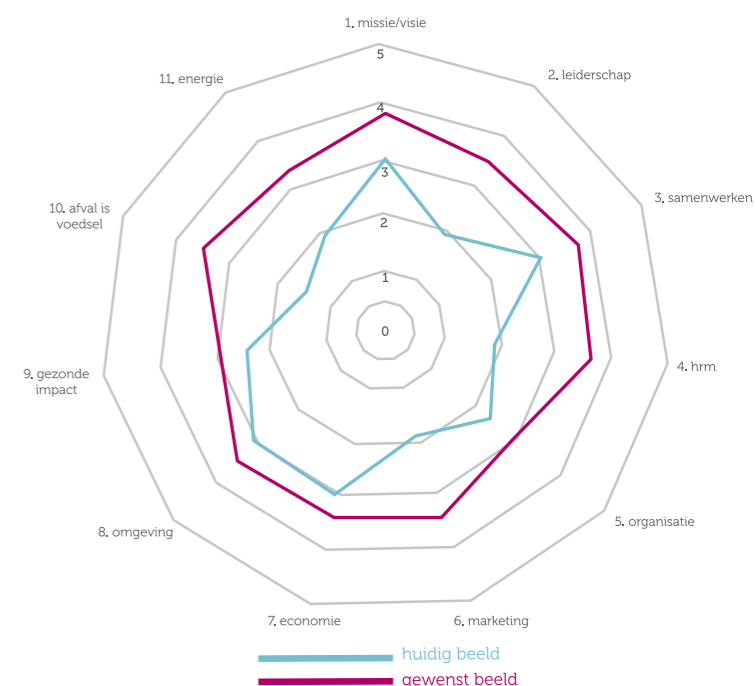
De DOE-scan omvat de eerder genoemde elf aspecten van duurzaam ondernemen. Van missie en visie tot marketing en energie. Op basis van onze analyse zie je waar jouw bedrijf staat en hoe je stappen kunt maken met duurzaam ondernemen en kunt besparen op energiekosten. Het energieverbruik wordt bovendien in een benchmark vergeleken met soortgelijke bedrijven.

In een concreet en vertrouwelijk rapport krijgt je bedrijf persoonlijke aanbevelingen voor een duurzame strategie en energiebesparende maatregelen. Je leest direct welke besparingen in jouw bedrijf mogelijk zijn. Nu en in de toekomst. Het rapport geeft aanbevelingen om de energiekosten te verlagen en de weg naar duurzaam ondernemen in te slaan. Per voorgestelde maatregel zie je wat de investering is, welke voordelen dit oplevert en welke praktische gevolgen elke maatregel heeft.

Zo zie je in één oogopslag hoe jouw bedrijf het doet in vergelijking met andere bedrijven en wat je kunt doen om te verbeteren. En natuurlijk beschikt niet ieder bedrijf over dezelfde mogelijkheden en kan er sprake zijn van beperkingen, denk aan vestigingen van bedrijven die met concernbelangen te maken hebben. Maar zelfs dan is het mogelijk. Want in de praktijk blijkt: waar een wil is, is een weg.

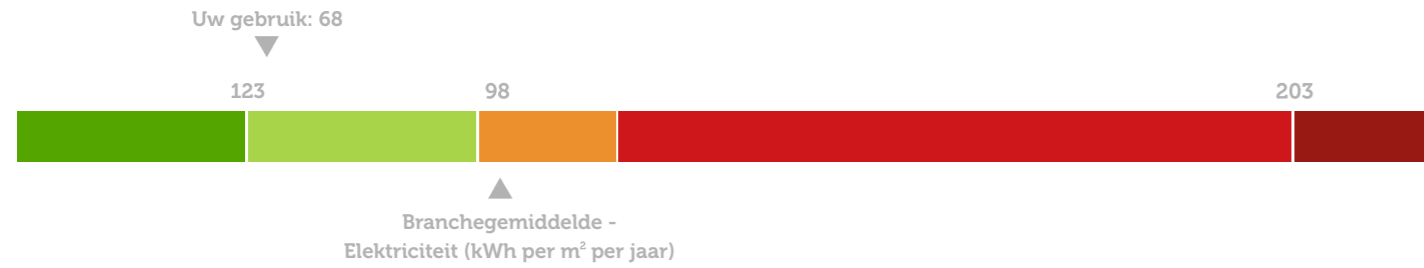
DUURZAAM ORGANISEREN ►

VANUIT 11 INVALSHOEKEN

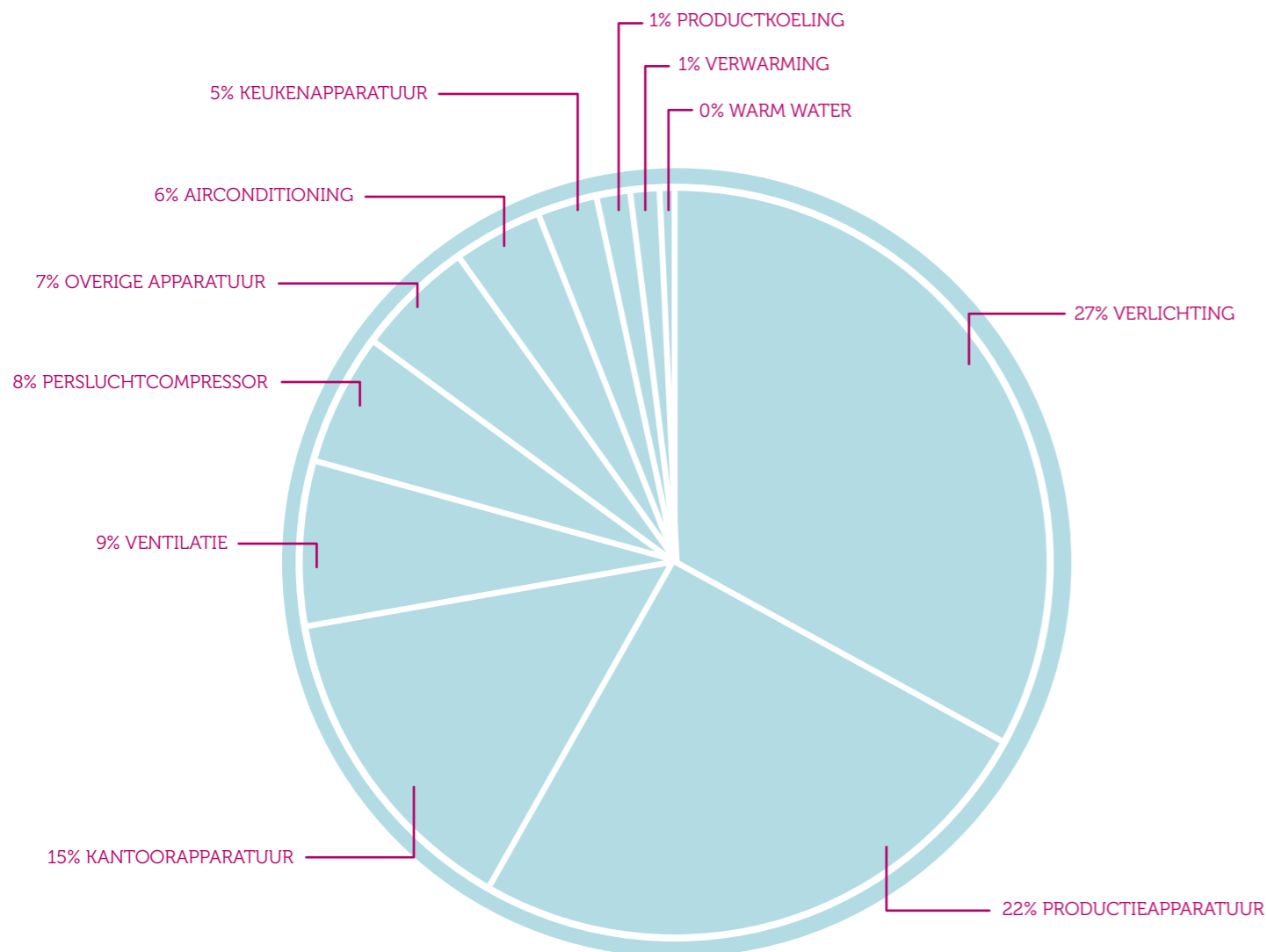

1. Missie en visie: waar gaat en staat jouw organisatie voor en welke rol speelt duurzaamheid daarin?
2. Leiderschap: hoe geef je leiding en benut je de kracht van je medewerkers?
3. Samenwerken: heeft samenwerking een duurzaam karakter waardoor jouw bedrijf succesvol kan zijn als team, als afdeling, als organisatie en als keten van klanten en leveranciers?
4. HRM: zijn mens en organisatie op elkaar afgestemd?
5. Organisatie: zijn de bedrijfsprocessen gericht op continu verbeteren en de continuïteit van je bedrijf?
6. Marketing: hoe voegt jouw bedrijf waarde toe voor klanten?
7. Economie: kan jouw bedrijf haar functioneren extern verantwoord, intern sturen op kengetallen en verantwoorde investeringsbeslissingen nemen?
8. Omgeving: werkt jouw bedrijf aan maatschappelijke verankering en toegevoegde waarde voor je stakeholders?
9. Gezonde impact: welke positieve effecten hebben je bedrijfsprocessen en producten of diensten?
10. Afval is voedsel: houdt jouw bedrijf materialen en grondstoffen in een circulair systeem, waardoor ze niet verloren gaan?
11. Energie: werkt jouw bedrijf aan energiebesparing en duurzame energie?

HOE DOET MIJN BEDRIJF HET TEN OPZICHTE VAN HET GEMIDDELTE IN DE BRANCHE? ▼

ENERGIEBALANS IN BEDRIJF. ▼

Pilot bedrijvenpark Ruurlo

Op het bedrijvenpark Ruurlo hebben 33 bedrijven meegedaan aan de pilot 'duurzaam, innovatief en zelfvoorzienend bedrijvenpark', zowel uit individueel bedrijfsbelang als collectief belang vanuit het bedrijvenpark als vestigingsplaats. Doel van de pilot was om te komen tot inzicht en maatregelen om bij te dragen aan de realisatie van een duurzaam, toekomstbestendig bedrijvenpark. De belangrijkste bevindingen uit de pilot op een rij.

Gemiddeld kunnen bedrijven 16% besparen op het elektriciteitsverbruik door maatregelen met een terugverdientijd van maximaal vijf jaar. Bij het nemen van maatregelen met een langere terugverdientijd kunnen bedrijven gemiddeld 40% besparen!

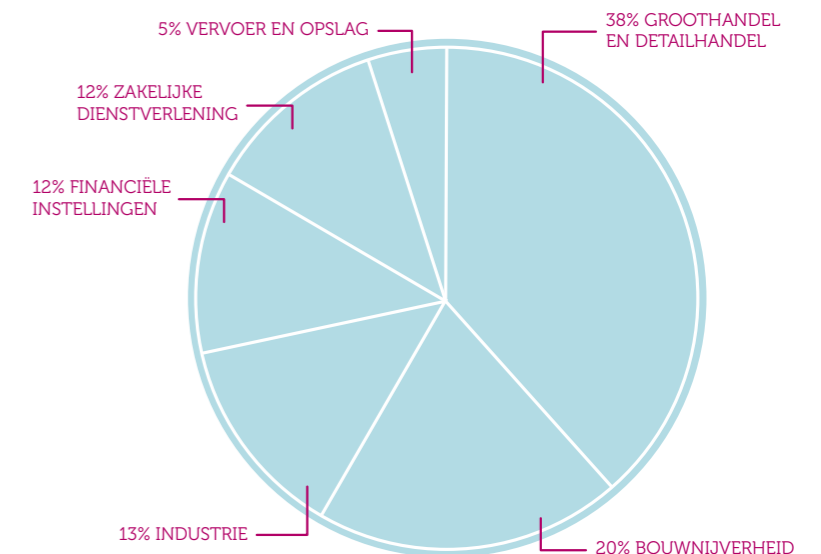
■ Duurzaam ondernemen

- Ondernemers staan liever niet stil. Toch vinden ze het goed om af en toe tijd vrij te maken om na te denken over de koers en toekomst van hun bedrijf. De DOE-scan is een handig hulpmiddel om ondernemers zich daar bewust van te maken.
- Ondernemers in Ruurlo laten nog kansen liggen om duurzaam ondernemen in te zetten als marketingtool.
- Ondernemers zijn vooral geïnteresseerd in de mogelijkheden voor hun bedrijf en pas daarna voor het bedrijvenpark als geheel.
- Om bedrijvenparken succesvol duurzaam en aantrekkelijk te laten zijn, is meer samenwerking tussen ondernemers en partners nodig.
- Een deel van de klanten vindt prijs belangrijker dan duurzaamheid, wat lastig is voor ondernemers die duurzaam willen ondernemen.
- Energiebesparing is vaak een eerste, aantrekkelijke stap om het bedrijf verder te ontwikkelen als duurzame onderneming.

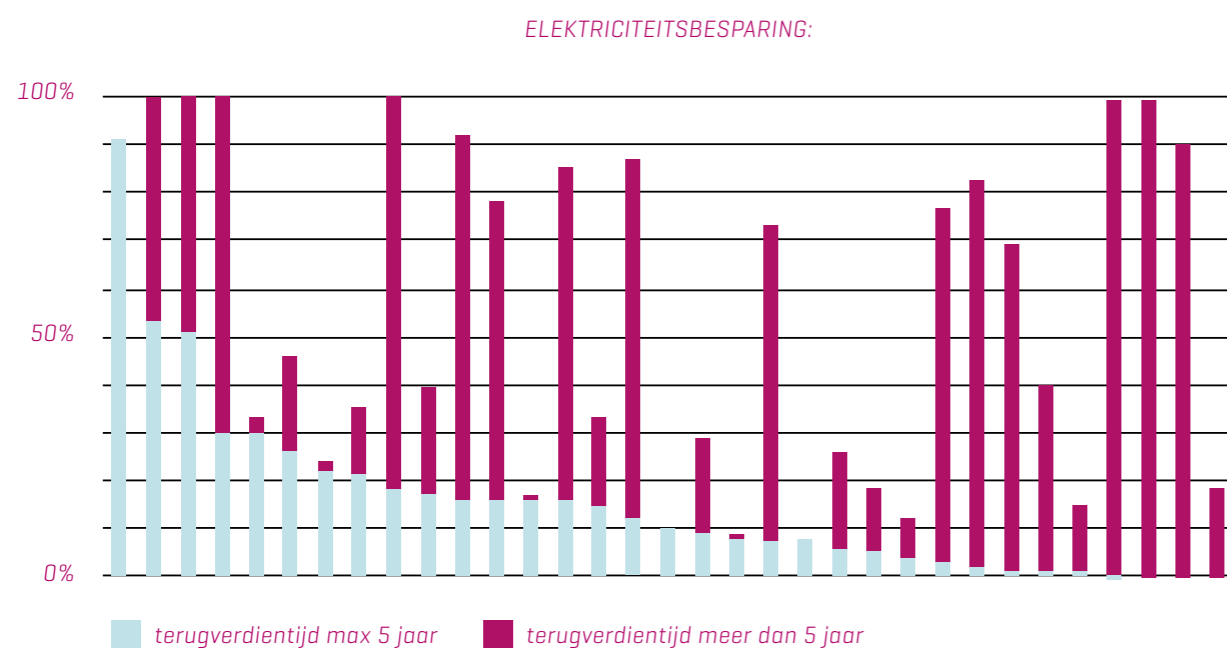
■ Energiebesparing

- In de meeste bedrijven in Ruurlo is direct energie te besparen.
- Gemiddeld kunnen bedrijven 16% besparen op het elektriciteitsverbruik door maatregelen met een terugverdientijd van maximaal vijf jaar. Bij het nemen van maatregelen met een langere terugverdientijd kunnen bedrijven gemiddeld 40% besparen.
- Gemiddeld kunnen bedrijven 7% besparen op aardgasverbruik, terug te verdienen in maximaal vijf jaar. Maatregelen met een langere terugverdientijd kunnen de besparing op laten lopen tot ruim 50%.
- De belangrijkste energiebesparende maatregelen zijn de vervanging van bestaande lampen door LED, het aanbrengen van aanwezigheidssensoren en schakelklokken, aanpakken van lekkages in het persluchtstelsel en optimalisatie van de regeling van het verwarmingssysteem.
- Bedrijven die zelf geen duurzame energie kunnen of willen opwekken, kunnen deze inkopen. Bijvoorbeeld bij AGEM.

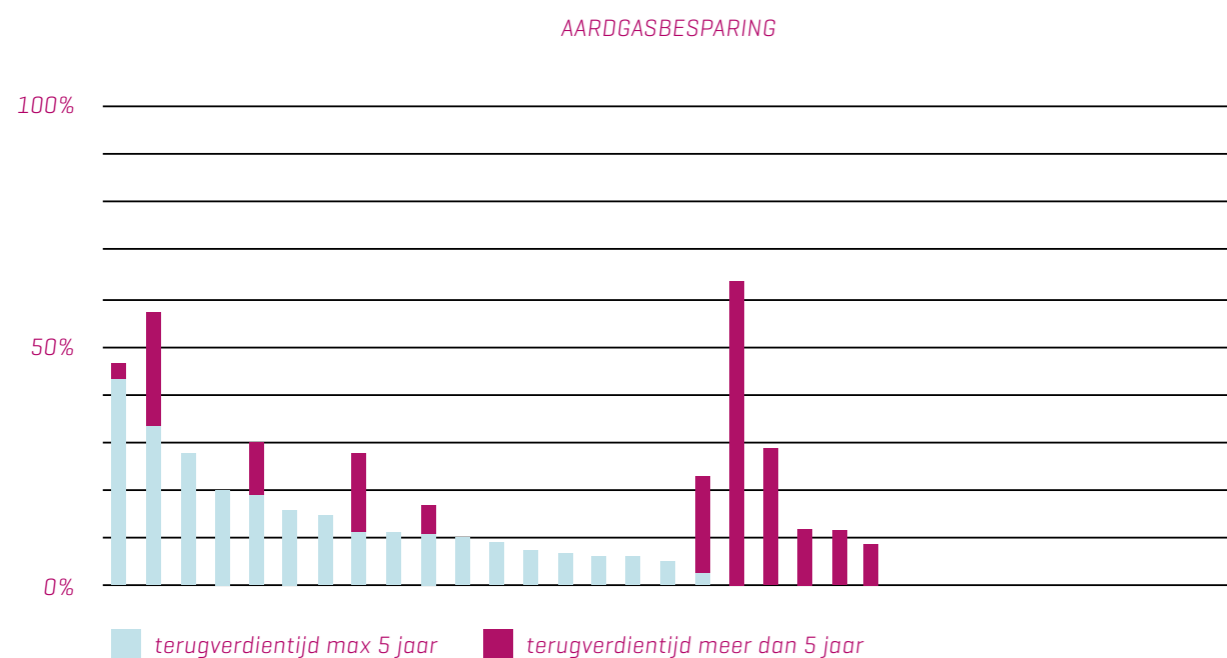
SAMENSTELLING VAN DE ►
65 BEDRIJVEN OP
BEDRIJVENPARK RUURLO.
RUIM DE HELFT DEED
MEE AAN DE PILOT.

ELEKTRICITEITSBESPARING VAN DE 33 BEDRIJVEN, VERDEELD NAAR MAATREGELEN DIE BINNEN MAXIMAAL 5 JAAR ZIJN TERUGVERDIEND EN MAATREGELEN MET EEN TERUGVERDIENTIJD VAN MEER DAN 5 JAAR. ELKE KOLOM VERTEGENWOORDIGT EEN BEDRIJF. ▼

AARDGASBESPARING VAN DE 33 BEDRIJVEN, VERDEELD NAAR MAATREGELEN DIE BINNEN MAXIMAAL 5 JAAR ZIJN TERUGVERDIEND EN MAATREGELEN MET EEN TERUGVERDIENTIJD VAN MEER DAN 5 JAAR. EEN DEEL VAN DE BEDRIJVEN GEBRUIKT [NAGENOEG] GEEN AARDGAS. ELKE KOLOM VERTEGENWOORDIGT EEN BEDRIJF. ▼

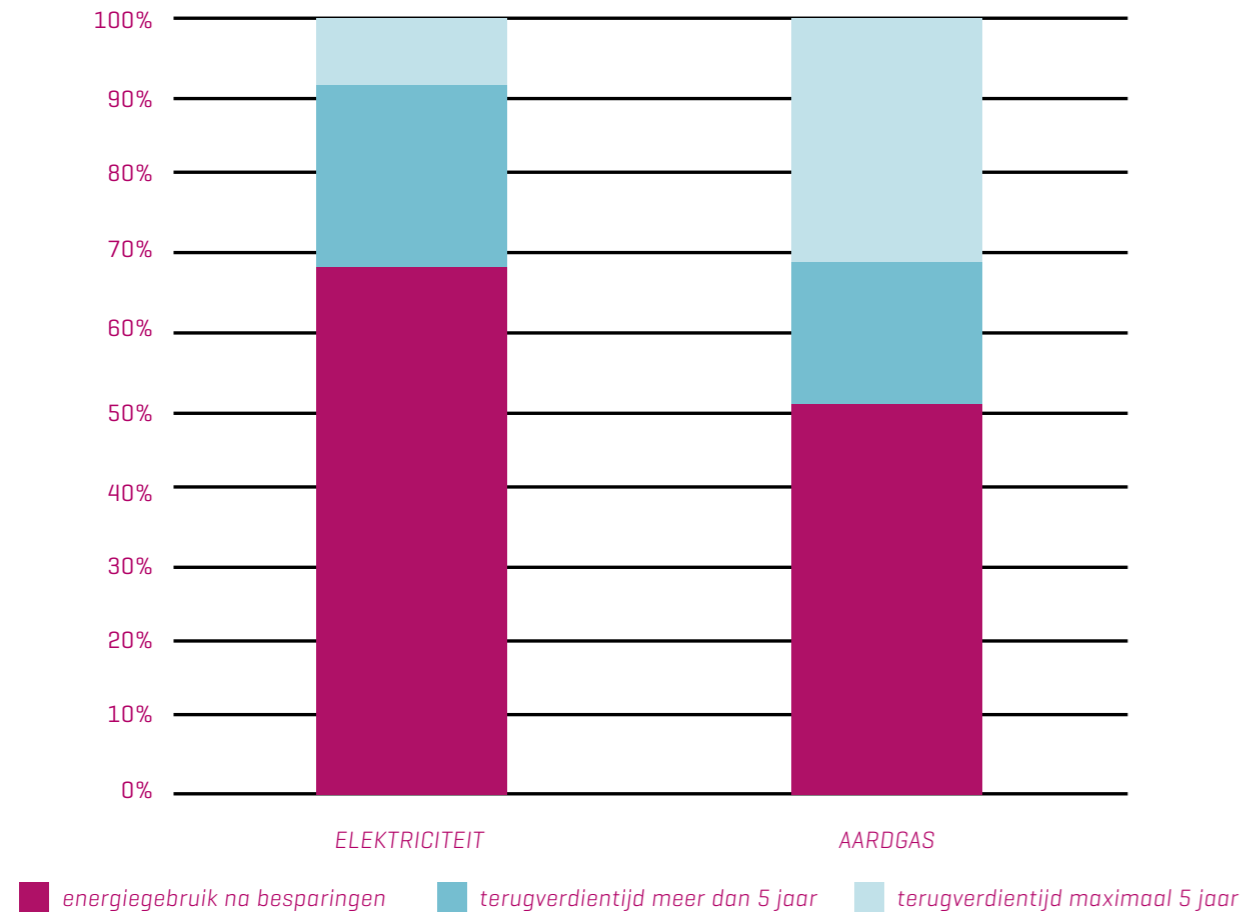

“Eigenlijk wilde ik eerst niet meedoen met de DOE-scan, want ik vond dat we genoeg hadden gedaan. Toch hebben we ons over laten halen om mee te doen. Het was verrassend om te zien dat we nog meer konden doen. We gaan nu ons assortiment beoordelen op duurzaamheid, we onderzoeken de mogelijkheid voor het plaatsen van zonnepanelen op ons dak en gaan in gesprek met de franchiseorganisatie om duurzaamheid op te nemen in de marketing- en communicatieplannen”.

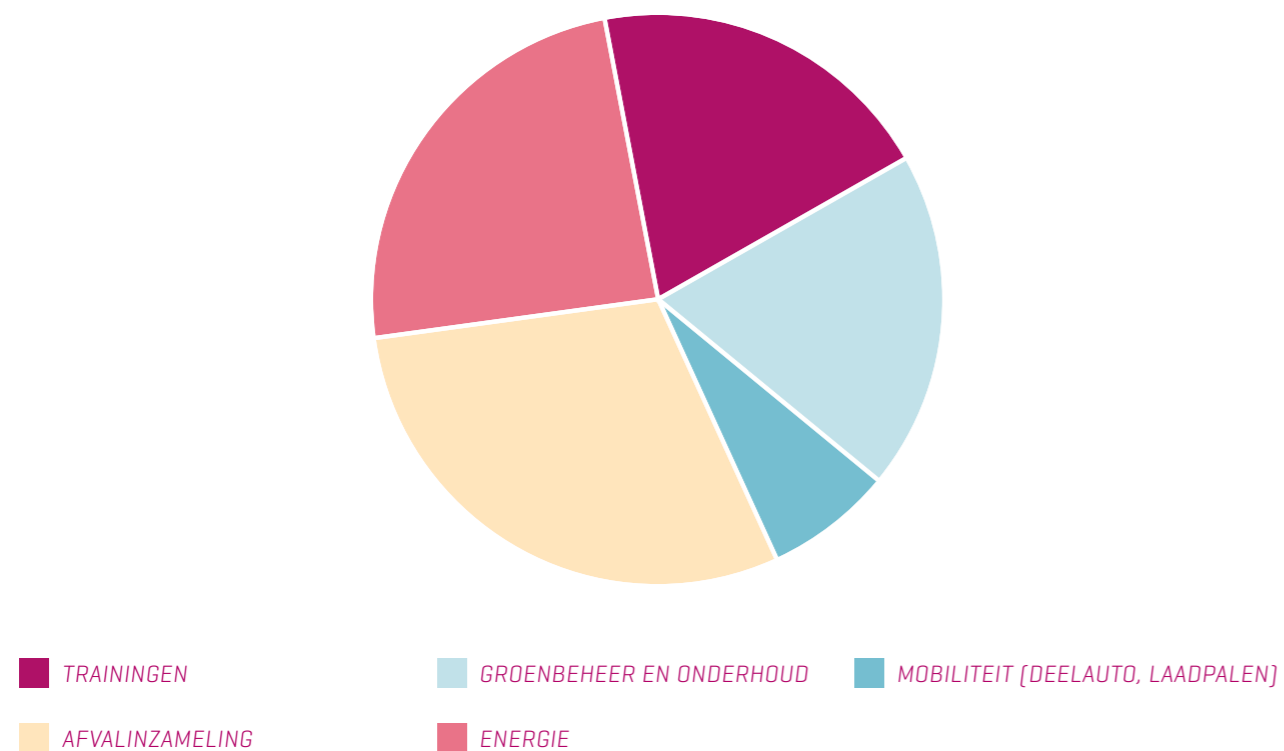
Joke Lowik, Kluswijs

AARDGAS- EN ELEKTRAVERBRUIK IN 33 BEDRIJVEN. ▼

WELKE ZAKEN WILLEN DE ONDERNEMERS OP BEDRIJVENPARK RUURLO GEZAMENLIJK AANPAKKEN? ▼

"We willen niet voorop lopen, want kwaliteit staat voorop. We zijn best bereid om te investeren als het rendabel is. We gaan onderzoeken of we andere lakken kunnen inzetten waarmee het droogproces sneller kan verlopen en het energiegebruik zal dalen. Verder is er bij ons winst te behalen door LED-verlichting aan te brengen." Jochem Rouwenhorst, Rouwenhorst Autoschade

"De DOE-scan heeft ons veel inzicht opgeleverd. En daar gaan we mee aan de slag. Duurzaamheid zal worden ingebed in marketing en communicatie en de visie van de directie op het gebied van duurzaam ondernemerschap en energiebesparing zullen we delen met alle afdelingen en medewerkers in de organisatie. Ook zullen we een energiemanagementsysteem (te gebruiken via tablets) invoeren voor het monitoren en beheersen van het brandstofverbruik van onze vrachtwagens." Susan Keijsers, Eijgenhuijsen Precisievervoer

Blik op de toekomst; Bedrijvenpark Ruurlo energieneutraal

Hoe zou een energieneutraal of energieleverend Bedrijvenpark Ruurlo er uit kunnen zien? Het energieneutraal maken van Bedrijvenpark Ruurlo is mogelijk door: 1. het nemen van energiebesparende maatregelen bij de bedrijven zelf en 2. door gebruik te maken van duurzame energieopwekking bij de individuele bedrijven (bijvoorbeeld zonnepanelen) en voor het bedrijvenpark als geheel (bijvoorbeeld zonnepanelen en windmolen). Er kan zelfs elektriciteit geleverd worden aan omwonenden of ingezet worden voor elektrisch vervoer.

■ Huidig energiegebruik en besparing

De DOE-scans bij ruim de helft van de bedrijven leveren een beeld op voor het bedrijvenpark als geheel (65 bedrijven). Het bedrijvenpark als geheel verbruikt 3,6 miljoen kWh elektriciteit en 300.000 m³ aardgas. (In totaal is dat 44 Terrajoule primaire energie.) Door energiebesparende maatregelen op aardgas en elektriciteit is het mogelijk om ruim een kwart van de energie te besparen. Om het bedrijvenpark volledig energieneutraal te maken, moet 73% van de energie duurzaam opgewekt worden.

Omdat Nederland naar een aardgasloze maatschappij toe wil, is ervan uitgegaan dat de gehele energievoorziening van het bedrijvenpark overgaat op elektriciteit. In totaal moet daarom 3,8 miljoen kWh elektriciteit duurzaam opgewekt worden om het bedrijvenpark energieneutraal te maken:

- 2,5 miljoen kWh voor elektriciteitsverbruik verlichting, apparatuur
- 1,3 miljoen kWh voor warmteopwekking via warmtepompen

Het overschot aan duurzame elektriciteit dat daardoor ontstaat, kan ingezet worden voor 10 miljoen km elektrisch vervoer, voor 600 huishoudens of een combinatie daarvan.

■ Duurzame opwekking

Elektriciteit kan duurzaam opgewekt worden met bijvoorbeeld zonnepanelen en windmolens. Een combinatie is gewenst omdat zon- en windaanbod elkaar aanvullen. Op Bedrijvenpark Ruurlo is het beschikbare dakoppervlak beperkt en uit efficiëntieoverwegingen is als voorbeeld gekozen voor een grotere windmolen dan nodig is om zelfvoorzienend te zijn.

De duurzame opwekking van elektriciteit ziet er dan als volgt uit:

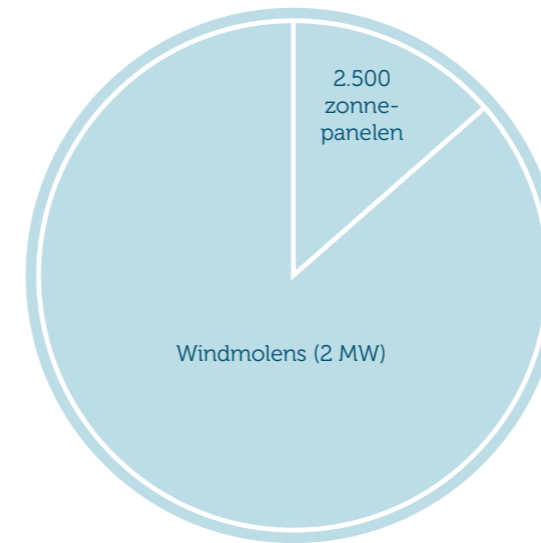
- 2.600 zonnepanelen op de daken van bedrijven. Deze leveren 0,8 miljoen kWh elektriciteit per jaar.
- 1 windmolen van 2 MW (100 meter ashoogte). Deze levert 5 miljoen kWh elektriciteit per jaar op.

Van de in totaal 5,8 miljoen kWh per jaar duurzaam opgewekte elektriciteit wordt 3,8 miljoen kWh geleverd aan de bedrijven en 2 miljoen kWh is beschikbaar voor elektrisch vervoer of huishoudens.

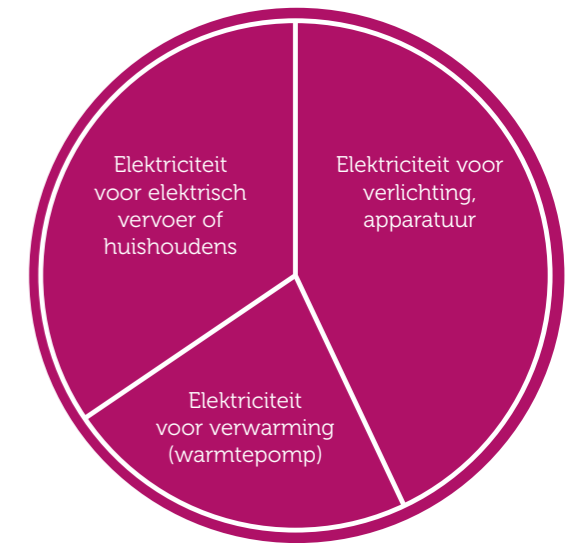
■ Opbrengsten en investeringen

Afgezien van energiebesparende maatregelen in de individuele bedrijven kan de balans opgemaakt worden voor de stap naar een energieneutraal bedrijvenpark. De duurzaam opgewekte elektriciteit levert per jaar ongeveer € 290.000 op bij een elektriciteitsprijs van 5 cent per kWh. De totale investering voor zonnepanelen en windmolen bedraagt € 3,9 miljoen. De terugverdientijd is 13 à 14 jaar, wat nog verlaagd kan worden door subsidies en fiscale voordelen. Daarnaast levert de duurzame opwekking circa 17 mensjaren werkgelegenheid op.

Duurzaam opgewekte elektriciteit met zonnepanelen en windmolens ▼

Gebruik duurzame opgewekte elektriciteit ▼

“Wij willen onze duurzame aanpak intensiveren om op termijn te excelleren. Zo willen we onze nieuwe vestiging in Hengelo (O) ontwikkelen als duurzaamste garagebedrijf van Nederland. De ervaringen die we hiermee opdoen, zetten we dan door naar de andere drie vestigingen. Om weerstanden tegen verandering te overwinnen moet je in overleg blijven en dat doen we dan ook, bijvoorbeeld met de importeur. Bij ons familiebedrijf is duurzaam ondernemen niet ‘hip’. Het zit in ons bloed. Wij voelen ons verantwoordelijk voor de wereld die we achterlaten aan onze kinderen”. Gerwin Meulenbrugge, Volvo Harrie Arendsen

MEER INFORMATIE?

Stichting Achterhoek Duurzaam Verbouwen

Postbus 70

7260 AB Ruurlo

(0314) 820 360

www.achterhoekduurzaamverbouwen.nl

info@achterhoekduurzaamverbouwen.nl

Industriële Kring Berkelland

De Maat 305

7271 CR Borculo

www.industrielekringberkelland.nl

info@industrielekringberkelland.nl

**ACHTERHOEK
DUURZAAM
VERBOUWEN**

Industriële Kring Berkelland
Kennis van ondernemend belang